

СУТЬ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ

Відносини лізингу на законодавчому рівні регулюються трьома документами:

- Цивільний кодекс України (далі – ЦК) (§ 6 гл. 58)
- Господарський кодекс України (далі – ГК) (ст. 292)
- Закон України «Про фінансовий лізинг» у редакції від 11.12.2003 р. № 1381-IV (далі – Закон «Про фінансовий лізинг»)

Згідно з ч.1 ст.1 Закону про фінансовий лізинг «фінансовий лізинг – це вид цивільно-правових відносин, що виникають з договору фінансового лізингу». Положення Закону застосовуються до відносин, які випливають з договору фінансового лізингу, за яким Лізингодавець зобов'язується придбати у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених Лізингоодержувачем специфікацій та умов, і передати її у користування Лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі).

ПРЕДМЕТ ЛІЗИНГУ

Предметом лізингу є неспоживча річ, яка характеризується індивідуальними ознаками і віднесена відповідно до законодавства до основних фондів.

Згідно із ст.14.1.138 Податкового кодексу основними фондами (засобами) визнаються «матеріальні активи (у тому числі запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких ПЕРЕВИЩУЄ 6 000 ГРИВЕНЬ і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить ОДИН РІК (або операційний цикл, якщо він довший за рік)».

ВАЖЛИВО! До основних засобів НЕ НАЛЕЖАТЬ: вартість землі, незавершені капітальні інвестиції, автомобільні дороги загального користування, бібліотечні та архівні фонди, матеріальні активи, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничі основні засоби, нематеріальні активи.

ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК

Податковим кодексом операції фінансового лізингу регулюються загальними нормами ст.134.1 Податкового кодексу з можливим коригуванням згідно зі ст.140.1 Податкового кодексу та у відповідності до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі – Н(С)БО).

ОБЛІК ПРЕДМЕТА ЛІЗИНГУ

Незважаючи на те, що Законом про фінансовий лізинг не передбачений перехід права власності на предмет фінансового лізингу в момент передачі предмета від Лізингодавця до Лізингоодержувача, для цілей оподаткування податком на прибуток у сторони, яка передає, така передача прирівнюється до операції продажу предмета фінансового лізингу в момент такої передачі.

При цьому Лізингоодержувач (орендар) включає вартість предмета лізингу (без урахування процентів, нарахованих або таких, що будуть нараховані відповідно до договору) до складу основних засобів з метою амортизації за наслідками податкового періоду, в якому відбувається така передача.

ЛІЗИНГОВИЙ ПЛАТІЖ

Лізинговий платіж за договором фінансового лізингу складається з 2-ох частин:

- частина, яка відшкодовує вартість предмета лізингу,
- винагорода Лізингодавця.

Згідно з нормами ст.138.1 Податкового кодексу, П(С)БО 14 «Оренда» та П(С)БО 16 «Витрати» податкові витрати у Лізингоодержувача збільшуються не на всю суму лізингового платежу, а лише на комісію Лізингодавця, у відповідності до ст.5 П(С)БО 14 «Оренда».

ВАЖЛИВО! Сума попередньої оплати (авансу) не включається до складу витрат.

АМОРТИЗАЦІЯ

Відповідно до п.1 ст.18 Закону «Про фінансовий лізинг» амортизація на предмет лізингу нараховується згідно з законодавством, тобто відповідно до норм ст.138.3 Податкового кодексу та П(С)БО 14 «Оренда».

ПОЛІПШЕННЯ ТА РЕМОНТИ

Поточний і капітальний ремонт, реконструкція, модернізація, технічне переозброєння та інші види поліпшення основних фондів, отриманих у фінансовий лізинг, здійснюється у загальному порядку відповідно до Н(С)БО 7 «Основні засоби» та ст.138.3 Податкового кодексу.

ПДВ

Відповідно до ст.14.1.191 Податкового кодексу операції з передачі майна за договором фінансового лізингу прирівнюються до операцій з поставки товарів.

Дата виникнення податкового кредиту у Лізингоодержувача встановлена ст.187.6 Податкового кодексу. Даною нормою встановлено, що У ЛІЗИНГООДЕРЖУВАЧА право на податковий кредит на предмет фінансового лізингу виникає в момент фактичного отримання такого предмета від Лізингодавця, а не на дату сплати авансового платежу. Частина лізингового платежу, яка складається з процентів та комісій у межах договору фінансового лізингу згідно з абз.3 ст.196.1.2, не є об'єктом оподаткування ПДВ.

Операції з оплати вартості додаткових послуг, передбачених договорами фінансового лізингу, підлягають оподаткуванню ПДВ у загальному порядку згідно зі ст.198.2 Податкового кодексу.

ВАЖЛИВО! Та частина лізингового платежу, що є компенсацією вартості предмета лізингу, обкладається ПДВ у періоді його передачі Лізингоодержувачу. Тому податкове зобов'язання у періоді нарахування лізингового платежу в цій його частині, що компенсує вартість предмета лізингу, уже не виникатиме.

ПОВЕРНЕННЯ ПРЕДМЕТА ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ ОРЕНДАРЕМ

Відповідно до норм Закону «Про фінансовий лізинг» предмет фінансового лізингу може бути повернений Лізингодавцеві у випадку:

- повернення Лізингоодержувачем предмета лізингу після закінчення договору фінансового лізингу,
- відмови Лізингодавця від договору фінансового лізингу у разі несплати лізингових платежів чи їх прострочення.

ТРАНСПОРТНИЙ ПОДАТОК НА АВТОМОБІЛІ

Платниками податку є юридичні та фізичні особи, які є власниками легкових автомобілів, з року випуску яких минуло не більше 5 років (включно) та середньоринкова вартість яких становить **375 розмірів мінімальної заробітної плати**, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Таким чином, середня ринкова вартість оподаткованого автомобіля стартує

від 2 250 000 грн.

Середньоринкова вартість визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку, за методикою, затвердженою Кабінетом Міністрів України, виходячи з марки, моделі, року випуску, типу двигуна, об'єму циліндрів двигуна, типу коробки переключення передач, пробігу легкового автомобіля, та розміщується на офіційному веб-сайт: www.me.gov.ua

Ставка податку в 2021 році також залишилася без змін – **25 000 грн** на календарний рік за кожен легковий автомобіль.

ВАЖЛИВО! Згідно з прийнятими змінами до Податкового Кодексу передбачається тимчасове скасування стягування транспортного податку у разі, якщо автомобіль буде викрадений. Факт викрадення повинен бути зареєстрований в офіційному порядку. Після того як автовласнику повернуть його майно транспортний збір знову вступить в силу.

Предмети лізингу є власністю Лізингодавця, тому саме лізингова компанія є платником транспортного податку. Для юридичних осіб податок сплачується щоквартально рівними частинами протягом року. Сума транспортного податку НЕ ВХОДИТЬ ДО СКЛАДУ ЛІЗИНГОВИХ ПЛАТЕЖІВ. У кінці кожного кварталу клієнт отримує рахунок на компенсацію $\frac{1}{4}$ суми податку, на який нараховується ПДВ.

БУХОБЛІК ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Згідно з ч.1 ст.3 Закону України від 16.12.97 р. №723/97-ВР «Про фінансовий лізинг» (далі – Закон «Про фінансовий лізинг») предметом договору лізингу може бути неспоживча річ, визначена індивідуальними ознаками та віднесена відповідно до законодавства до основних фондів.

ВАЖЛИВО! У бухгалтерському обліку термін «фінансовий лізинг» тотожний з терміном «фінансова оренда».

Відповідно до п.4 П(С)БО 14 «Оренда» фінансова оренда – оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом.

Оренда вважається фінансовою за наявності ХОЧА Б ОДНІЄЇ З НАВЕДЕНИХ ОЗНАК:

- Орендар набуває право власності на орендований актив по закінченні строку оренди
- Орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання
- Строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди
- Теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди
- Орендований актив має особливий характер. Це дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання
- Орендар може продовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату
- Оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди

ОБЛІК ПРЕДМЕТА ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ

Орендар (Лізингоодержувач) відображає в бухгалтерському обліку одержаний у фінансовий лізинг предмет одночасно як актив і як зобов'язання за найменшою на початок строку оренди оцінкою:

- справедливою вартістю активу,
- теперішньою вартістю суми мінімальних орендних платежів.

СПЛАТА ОРЕНДНИХ ПЛАТЕЖІВ

При укладенні договорів фінансової оренди орендний платіж складається з 2-ох частин:

- компенсації вартості обладнання,
- фінансових витрат орендаря.

Оскільки за П(С)БО 14 «Оренда» вартість обладнання відображається орендарем у періоді отримання об'єкта, із загальної суми орендного платежу слід виділити ту частину, яка є фінансовими витратами орендаря і відноситься до звітного періоду витрат. Такі витрати відображаються на субрахунок 952 «Інші фінансові витрати».

ПОЛІПШЕННЯ ТА РЕМОНТ МАЙНА

Бухгалтерський облік ремонтів, які здійснює орендар, потрібно розділити на 2 категорії.

Ремонти, які здійснюються **ДЛЯ ПІДТРИМАННЯ ОБ'ЄКТА В РОБОЧОМУ СТАНІ** і ніяких додаткових економічних вигод підприємству не приносять (поточний ремонт та технічне обслуговування). У такому разі слід керуватися п.15 П(С)БО 7 «Основні засоби» і відносити такі витрати до витрат звітного періоду, відображаючи їх на відповідних рахунках 8-го чи 9-го класу.

Ремонти, які принесуть у подальшому підприємству **ДОДАТКОВІ ЕКОНОМІЧНІ ВИГОДИ** (капітальний ремонт, модернізація, поліпшення об'єкта). Облік таких ремонтів за фінансовою орендою регламентує п.6 П(С)БО 14 «Оренда». Виходячи з цього пункту, витрати з ремонту спочатку слід капіталізувати на субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів». Надалі такі витрати збільшать балансову вартість об'єкта та будуть амортизуватися у його складі (п.6 П(С)БО 14 «Оренда»).

ВАЖЛИВО! *Нарахування амортизації в бухгалтерському обліку призупиняється на період реконструкції, модернізації, дообладнання та консервації об'єкта згідно з п.23 П(С)БО 7 «Основні засоби».*

АМОРТИЗАЦІЯ ПРЕДМЕТА ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ

Амортизація нараховується Лізингоодержувачем протягом періоду очікуваного використання активу від вартості, за якою предмет було поставлено на облік. Періодом очікуваного використання предмета фінансового лізингу є строк корисного використання (якщо договором передбачено перехід права власності на актив до орендаря) або коротший з двох періодів – строк оренди чи строк корисного використання предмета фінансового лізингу (якщо переходу права власності на актив по закінченні строку оренди не передбачено).

Амортизацію слід відображати за кредитом субрахунку 131 «Знос основних засобів».

Таблиця 1. Облік операцій фінансового лізингу

№	Господарська операція у Лізингоодержувача	Бухгалтерський облік	
		Дт	Кт
1	Отримано предмет лізингу від Лізингодавця	152	531
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	531
3	Введено в експлуатацію предмет лізингу	104, 105	152
4	Включена до складу поточних частина довгострокових зобов'язань, що підлягає погашенню протягом 1-го року лізингу	531	611
5	Нарахована сума винагороди, що підлягає сплаті у 1-му кварталі періоду строку лізингу	952	684
6	Списані з поточного рахунку в погашення заборгованості з лізингових платежів:		
	• Погашення заборгованості за предмет лізингу	611	311
	• Погашення заборгованості за нарахованими відсотками	684	311
7	Нарахована амортизація предмета лізингу	91,92,93	131